

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 40—
za pol leta . K 20—
za četrt leta . K 10—
za 1 mesec . K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 K
Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 50

J. K.

Zgražajte se!

Gospodje okoli »Napreja« so bili tako nepredvidni, da so za letošnji 1. maj priobčili poziv neke socialne demokracije, naj se osvobodijo vseh vezi vere, cerkve in morale, naj si vzame svobodo, ki je dana vsakemu žužku, naj živi kot ženska in ljubi. Teh besed pač ni mogoče drugače umeti, nego so bile nedvomno misljene: to je propaganda za svobodno ljubezen. To načelo ima socialna demokracija v svojem programu. Nekaj let sem je to načelo sicer mnogo izgubilo na zunanjem lesku, ki so mu ga skušali dati njegovi zagovorniki, ker ga je izkušnja pogoltna diskreditirala in se v dobri družbi ne imenuje več; zato so tudi resni socialistični krogi postali v tem oziru zelo previdni in se tega imena v resnih socialističnih glasilih nikjer več ne čita, pa tudi ne namiguje nanj. Vendar pa socialna demokracija tega načela, kolikor nam je znano, ni preklcala in ko smo čitali v »Napreju« gori omenjeni nedvoumni poziv, nismo mogli misliti drugega, nego da je to poziv na brezobzirno uveljavljanje svobodne ljubezni potom dejstva od strani ženstva samega.

Sedaj je pa vprašanje, kaj si kdo pod svobodno ljubeznijo misli. Ne bomo tajili, da si je mogoče — vsekakor na krivih podstavkih in ne glede na versko zapoved — misliti pod tem tudi idealno razmerje med možem in ženo in radi verjamemo, da si je stvar idealno predstavljala tudi pisateljica dotičnega poziva — naš napad tudi ni bil naslovljen nanjo. Ampak splošna izkušnja je nepobitno dokazala, da svobodna ljubezen v praksi pomenja v 99 slučajih od 100 — prostitucijo, da se v njej če že ne začne, pa vsaj vselej konča. To je kakor rečeno splošno dokazano in splošno priznано in zato se o svobodni ljubezni danes med resnimi ljudmi ne govori več. Zlasti žalostne moralne razmere, ki jih je povzročila vojna in ki se zrcalijo posebno v strahoviti statistiki o naraščanju prostitucije, so iztrezile in izpreobrile tudi najvnetejše zagovornike tega nezmisljega načela.

Ko smo torej čitali predmetni poziv v »Napreju«, smo se čutili dolžne, da udarimo. Udarili smo s prostitucijo. Da je bila ta beseda prava in da smo v živo zadeli, priča krik in zmerjanje, ki ga je vsled tega proti nam dvignil »Naprej«. Gospodje okoli »Napreja« so se zavedli, da so storili veliko neumnost in nespodobnost, pa skušajo sedaj kopje obrniti in kličejo: »Lopov tisti, ki kaj slabega misli! Pa to se jim prav nič ne poda in ne bodo nikogar prepirali. Stori! bi veliko boljše in pametnejše, ako bi izjavili, da se z objavljenim pozivom ne strinjajo, da je svobodna ljubezen nezmišeln. Ob enem naj bi pozvali vse svoje najboljšje ljudi, da se posvete izobrazbi in oblačitvi socialnodemokracije in komunističnega ženstva, ki je o priliki zadnjih žalostnih dogodkov pokazalo toliko duševno bedo, da je to pretreslo tudi duhove, ki se jim ne more očitati ne verski fanatizem ne prevelika občutljivost. Tu, gospodje okoli »Napreja«, se zgražajte, tu zastavite svoje pero in svoje delo!

DOSEŽEN SPORAZUM V MEZDNEM GIBANJU.

LDU Dunaj, 7. maja (ČTU.) Med industrijskimi namesčenci in podjetniki se je glede povišanja plač dosegel sporazum.

ČEHI PROTI POLJAKOM.

LDU Praga, 7. maja. (ČTU.) Češki listi pišejo o poljskih stvarih; N. pr.: »Narodni listy« pišejo o psihologiji poljskega soseda in pravijo, da je poljski človek brezobziren. Poljaki smatrajo Ruse še vedno za stare sovražnike »ravnotako pa sovražijo tudi Čehe. Strast se bo po plebiscitu še povečala in raste sedaj po vsaki poljski zmagi.

MEZDNA REFORMA V NEMCIJI.

LDU Berlin, 7. maja. (Dun. KU) Narodna skupščina je v drugem in tretjem branju sprejela mezdno reformo. Zbornica je odgodena do 23. junija.

Avstrijska socialna demohracija proti novi internacionali.

LDU Dunaj, 7. maja. (ČTU) Avstrijska socialna demokracija se meseca julija ne bo udeležila ženevskega kongresa internacionala, ker ne vidi v kongresu primerne poti za obnovo internacionala.

Pravda o zaplenjenem denarju ob prevratu.

Dr. Rostohar proti inž. Uhliru.

Danes ob 9. uri dopoldne je pričel okrajni sodnik Avsec z nadaljevanjem razprave o tožbi, katero je vložil dr. Rostohar proti inženirju Uhliru, ki je rekel v kavarni Union pisatelju dr. Kraigherju, da si je pridobil Rostohar milijone in da si je dal nositi milijone na dom.

Zaslišana sta bili kot prvi dr. Kraigher in dr. Ramovš. Pozneje je Uhlir vložil sodišču poročilo, da je šlo takrat za 148.000 K.

Priča Helman Adolf je izpovedal: V noči na 2. novembra 1918 je dr. Rostohar v spremstvu drugih poiskal poštni voz, v katerem je delal on službo. Ob tej priliki so se poštним uslužbencem zaplenile tudi njihove zasebne reči. Dr. Rostohar je zaklical nad njim, ko mu je nastavljal samokres: »Sie geriebener Gauner, geben Sie alle Gelder heraus!« V celoti je odnesel dr. Rostohar iz poštnega voza v tisti noči 148.920 kron.

Priča Jarec je takrat kot nadporočnik nadomeščaval štacijskega poveljnika. Prišel je dr. Rostohar, ker se je mislilo, da se bodo uradniki Kreditnega zavoda s sedmimi milojni odpeljali na Dunaj. Ker se niso odpeljali, je rekel dr. Rostohar, da mora vsaj denarna pisma pobrati. On je šel samo z njim v voz, toda ga je precej zapustil. »Zanesljivih ljudi sem imel takrat

na kolodvoru komaj 20: vse je ravbalo.« Bara nisem mogel, ker me je pričel tikati. Sploh mi je že ime »feldvebel« zoprno.

Sodnik: »Takrat je vladala fraterniteta!«

Ko je dr. Rostohar odhajal, je rekel priči: Viš, milijončke že imamo. — Do takrat, ko sem bil tu, sem mislil, da imajo na financisti te milijone, o katerih je takrat govoril.

Revident Gregorec je pa govoril: »Hvala Bogu, denar že imajo!« Priča Helman pravi: Spominjam se zato tako dobro, da je častnik dr. Rostohar odnesel vreče, ker je bilo to za mene največje važnosti in mi je bilo najbolj hudo.

Priča Franc Bar izpove: Dr. Rostohar me je povabil, naj grem z njim na kolodvor, češ, da pride iz Trsta denar. S pištolo v roki smo prišli v voz. Jaz sem pištolo hitro spravil, dr. Rostohar jo je pa obdržal. Pregledovali smo vse kote vožna. Dr. Rostohar je zaplenil denarnih pisem za 30.000 kron in denarno vrečico s 100.000 kronami. Potem sem našel tri pakete in sem zaklical: »Kristuše že imamo!« Pakete smo spravili na štacijskem poveljstvu v zadnjo sobo, tista denarna pisma pa je dal dr. Rostohar v miznico.

Ob zaključku lista se je razprava še nadaljevala.

RUSKO DELAVSTVO MORA NA FRONTO.

LDU Berlin, 7. maja. (Dun. KU) — »Abend« javlja iz Moskve: Ruski osrednji izvrševalni odbor je vele načelnikom posameznih gubernij, naj v treh dneh pozovejo organizirano delavstvo pod orožje in ga pošljejo v Moskvo. Velik del armade, nahajajoče se v Sibiriji, se odpošlje na poljsko fronto.

STAVKA RUDARJEV NA FRANCO-SKEM.

LDU Pariz, 7. maja. (Dun. KU) — Agence Havas.) Rudarji v Pas de Calais so sklenili, da prično od ponedeljka dalje stavkati. Danes se zbero rudarji severnega departementa k posvetovanju. Pričakovati je, da bodo tudi oni sklenili isto.

MEDNARODNA TRGOVSKA KONFERENCA.

LDU Pariz, 7. maja. (Dun. KU) Včerajšnja posvetovanja mednarodne trgovske konference so se bavila med drugim tudi z vprašanji transporta, nove ureditve mednarodne trgovine in razvoja trgovskih odnosov med zapadom in Balkanom. Trgovska konferenca se je v soglasno sprejeti resoluciji izrekla za zmanjšanje inflacije novčanic, za vzpostavitev zdravih denarnih razmer, za takojšnje ustanovitev rednih mednarodnih zvez v zraku in za razvoj gospodarskih odnosov med zapadno Evropo in aliiranimi državami.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

LDU Berlin, 7. maja. (Dun. KU) »Berliner Tageblatt« poroča iz Bazla: Spricho navala mehikanskih upornikov je predsednik Caranza odstopil. Za naslednika je bil imenovan Dominguez, ki sta ga priznali obe stranki.

DUNAJSKI KOMUNISTI.

LDU Dunaj, 7. maja. (ČTU.) Dunajski komunisti delujejo v zadnjem času živahno in nastopajo proti socialnim demokratom. Policijski predsednik Schober je ugotovil, da imajo stike s sovjetsko Rusijo, odkoder so dobili mnogo denarja.

Širite »Večerni list«!

Politične novice.

+ Delo naše mirovne delegacije. Zunanji minister dr. Trumbić je v pogovoru z zastopnikom »Beogradske Štampe« izvil o delu naše mirovne delegacije: »Vedno smo imeli pred očmi najbistvenejše gospodarske in strateške interese naše države. Varovati smo jih hoteli za vsako ceno. Mednarodni odnosi, ki so nastali brez naše volje, so nas prisilili, da se prilagodimo žrtvam na nekaterih točkah, kjer je naše narodnostno pravo nesporno; toda oni osnovni, res življenjski interesi, katere vsi enako pojмимо — pa naj se tičejo severa ali pa jadranskega juga — ti interesi ne morejo biti predmet pogajanj ali odstopitve. Ko bo prišel čas, bo širša javnost zvedela za podrobnosti našega dela in se bodo vsi prepričali o resničnosti teh besed.«

+ Seja narodnega predstavništva dne 7. t. m. se je odgodila na 12. maj.

+ Pogajanja v Belgradu. Kakor kažejo današnja poročila, se je politično nebo zopet pooblačilo. Demokrati zahtevajo, naj vlada takoj odstopi, ker bi radi lovili v kalnem. Vlada in parlamentarna zajednica to zahtevo odklanjata; vlada hoče odstopiti šele tedaj, kadar bo sporazum za sestavo koncentracijskega ministristva gotov. Dr. Vesnić, ki dela na svojo roko, še ni izgubil nade in je prosil poslance, naj ostanejo v Belgradu, da bo v slučaju sporazuma parlament zbran. Parlamentarna zajednica se je 7. t. m. pod Protečevim predsedstvom posvetovala o taktiki v pogajanjih z Demokrasko zajednico.

+ Celo stran je posvetil včerajšnji »Naprej« člankom, v katerih se preraka z »Več. listom«. In še teh člankov niso vsi končani, marveč se bodo nadaljevali. Mi z veseljem ugotavljamo, da se gospodje čutijo strašno prizadete, sicer bi nas odpravili na kratko, kakor to delajo takrat, ko se čutijo močnejše in velike. Najbolj sijajno jo je pogodil g. Anton Kristan, ki v svoji objavljeni interpelaciji pripoveduje, da je »Več. list« bil zagovornik komunistov in da ga je »Več. list« pravzaprav vržel. Zato se ne čudimo nad besnostjo, s katero nas sedaj napadajo.

+ Centrum v volilni borbi. Nemški katoliški Centrum je nastopil volilno borbo

za parlament po novi ustavi. Izdal je volilni oklic, v katerem naglašja potrebo, da se preмага sedanji materialistični duh z vsemi njegovimi deli in sadovi. To zmago pa more doseči le krščanski duh. Zvest svoji preteklosti bo Centrum tudi v bodoče neomajno zastopal stališče, da so država, vera in cerkev neločljive. Največjo važnost polaga stranka na novi šolski zakon, ki ga bo sklenil bodoči parlament. Dalje se izjavlja oklic proti centralističnemu ustroju države. Posebno ostro naglašja oklic splošno-ljudski značaj stranke: »Mi smo in ostanemo stranka gospodarske in socialne poravnave. Mi ne služimo ne razredni, ne stanovski sebičnosti. Zato pospešujemo interese vsakega stanu v okviru skupne blaginje.« Moramo reči, da smo od Centroma pričakovali, da bo dal odločnejšega izraza današnjim socialnim potrebam in zahtevam.

+ Napet notranjepolitični položaj v Avstriji. Koalicija krščanskih socialistov in socialnih demokratov je prišla do razpotja. Na dnevnem redu sta dve vprašanji, dva zakona, ki ostro ločita oba tabora, ne sicer načelno, pač pa glede izvedbe. To sta ustava in oddaja premoženja. Krščanski socialisti zahtevajo, naj se oba zakona uveljavita istočasno, ker mora narod vedeti, kakšni državi naj odstopi velik del svojega imetka. Socialni demokrati, ki se boje, da v novi ustavi ne bodo mogli uveljaviti vsega, kar bi radi, pa skušajo ustavo zavleči, za to pa nemudoma izpeljati oddajo premoženja, s čimer bi seveda ustregli svojim pristašem. Krščanskosocialna glasila naglašajo, da mora priti sedaj do končne odločitve: ali prideta v parlamentu v sklepanje oba zakona istočasno, ali pa se mora koalicija razbiti. Prihodnji teden se vrši plenarna seja kršč. soc. poslancev, na kateri bodo končnojavno sklepali o tem vprašanju.

+ Agrarna reforma na Grškem. Že pred vojsko je bil v Grčiji izdelan načrt zakona o agrarni reformi, po katerem se vsa veleposestva razdele med siromašne poljedelce. Zlasti je bilo treba agrarno reformo izvesti v Makedoniji. Zdaj je grški parlament izdal zakon o agrarni reformi: Vsa veleposestva se morajo razdeliti in sicer tako, da se od veleposestvala lahko odvzame dve tretjini, ena tretjina posstva, ako ne presega 100 hektarjev, ostane staremu lastniku. En poljedelec ne more imeti več nego 100 hektarjev zemlje. Zemljišča dele posebne ustanove ali društva, ki stoje pod kontrolo države. Vsak ubog poljedelec, ki želi dobiti del veleposestva, mora biti član tega društva. Odkup zemlje ni povsod enak. Mala posestva, kojih površina ne bo večja nego 8 do 15 hektarjev, se pozneje ne morejo deliti. Odkupno ceno bodo plačali z amortizacijo največ v 30 letih. Vrednosti zemljišča se po tem zakonu računa po predvojnih cenah, ponekod 30 odstotkov več. — Pri nas pa bomo še čakali na agrarno reformo, ker liberalci v družbi s socialnimi demokrati onemogočajo vsako delo v parlamentu ter tudi izvedbo volitev.

+ Mažarska mirovna pogodba in evropski mir. Grof A. Apponyi je izjavil sotrudniku »Az Esta«, da je mažarska pogodba strašna zmota, ker mažarskemu narodu onemogočuje življenje in ustvarja nevarnost za evropski mir. Vendar pa položaj v zmislu spremnega pisma, ki že nekatere stvari popravlja, ni brezupen.

+ Ruske vojne. Moskovski sovjet je 6. t. m. sklenil, da bo nadaljeval vojno proti Poljski do skrajnosti. — Odeso so pred tednom zasedli Ukrajinci s pomočjo rumunske artiljerije.

+ Stavka na Francoskem. Uradna poročila javljajo, da se promet na železnicih kljub terorizmu stavkajočih neovirano razvija. Dogodilo se je par slučajev sabotaže. V Parizu dela nad polovico delavstva. Upajo, da se stavka do ponedeljka na celi črti konča.

Dnevne novice.

— List ustavimo 15. vsem onim naročnikom, ki še niso poravnali naročnine za mesec april.

Uprava »Večernega Lista«.

— **Valute** dne 7. maja na zagrebski
borzi: dolarji (100) 13.600 K; avstrijske kro-
ne (100) 65 K; levi (100) 175 K; carski rub-
lji (100) 198 K; franc. franki (100) 980 K;
napoleonidori (1) 500 K; nemške marke
(100) 280 K; leji (100) 273 K; italijanske li-
re (100) 675 K.

r Brežični brzjav v starem veku. V washingtonskem »National Geographic Magazine« je izrazil J. A. Kingmann v posebnem članku domnevo, da je bila na eni višini otoka Capri za vladanja cesarja Tiberija postojanka brežičnega brzjava, ki je delovala podnevi s pomočjo solnčnih žarkov, ponoči pa z umetno svetlobo. Daljše bivanje Tiberija na Capri, eno mesto v Tacitu in navzočnost slavnega astrologa, matematika in optika Trisila na cesarjevem dvoru potrjuje Kingmann v domnevi, da je dejanski poslaval tako nagla zveza med

r Uganka brezžične telegrafije. Marconijevo društvo poroča: Nameščenci pri aparatih za brezžično telegrafijo po vsem svetu so prejeli že nekaj let pred vojsko nerazumljive znake. Društvo je sedaj obnavilo proučevanje teh znakov, ki jih je prekinila vojska. Znaki se javljajo v Ameriki in nekatera pismenka posebno črka »s« se šestokrat ponavlja. Iz okolščine, da se znaki sočasno ponavljajo v Londonu in v New Yorku z enako silo, se da sklepati, da prihajajo ta poročila iz velikanskih daljav. Marconi je mnenja, da je te znake pripisovati električnim valovom na soncu ali pri neke druge. In navsezadnje je tudi mogoče razlagati dalje Marconi — da je ta ali on planet poizkušal priti v stik z zemljo. Končno sodbo pa hoče podati šele na podlagi nadaljnjega opazovanja. Kraljevi astronom sir I. Dyson je mnenja, da električni valovi lahko prihajajo k nam z drugih planetov. Pred dobrima dvema mesecema so prinašali listi prva poročila o tem, da je Marconi ujel nerazumljiva znamenja, ki morajo na vsak način prihajati s kakšnega planeta. Marconi ni tedaj prav nič dvomil, da gre tu za življenske pojave Martovih prebivalcev.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani